

LBRIS

We know
books

Peter Handke

Povestea unui copil

Traducere din limba germană
de Alexandru Al. Şahighian



EDITURA
ART

1

Un gând de viitor al adolescentului era să trăiască mai târziu cu un copil. Își închipuia o comuniune tăcută și scurte schimburi de priviri, ghemuirea laolaltă, părul despărțit de-o cărare incertă, apropiere și distanță într-o fericită potrivire. Lumina acestei imagini ce revenea mereu era semiîntunericul cu puțin înainte să plouă, dintr-o curte pustie cu nisip zgrunțuros, marginită de o fâșie de gazon, curtea din fața unei case niciodată percepute lămurit, doar intuite undeva în spate, de sub frunzișul des al unor copaci înalți, impunători, foșnind ici-colo. Gândul la acest copil era la fel de firesc ca și celelalte două mari așteptări pe care le avea de la viitor: femeia care, după convingerea lui, îi era destinată și care dintotdeauna se apropia neîncetat

de el, în cercuri concentrice secrete, precum și viața profesională, care doar ea promitea să-i ofere o libertate demnă de un om; fără ca totuși aceste trei năzuințe să-i fi apărut vreodată contopite într-o unică imagine.

În ziua când i se naște copilul dorit, adultul se afla pe terenul de sport din apropierea spitalului. Era o duminică dimineață însorită de primăvară; în spațiul fără iarbă din fața porților, din băltoacele ce ajunseseră noroi în timpul meciului se ridicau nori de aburi. La spital află că sosise prea târziu; copilul deja se născuse. (Probabil că și simțise o silă să fie martor ocular la naștere.) Soția fu transportată pe lângă el pe culoar, gura îi era albă și uscată. În noaptea dinainte, așteptase singură în patul foarte înalt pe rotile, într-un salon de altfel aproape gol; când trebuise să-i aducă acolo ceva uitat acasă, între ei doi, bărbatul stând în ușă cu sacoșa de plastic în mână și femeia din mijlocul încăperii pustii, culcată pe suportul metalic înalt, se crease un moment de adâncă blândețe. Încăperea e destul

de mare. Ei se găsesc la o distanță neobișnuită unul de celălalt. De la ușă până la pat, linoleumul de pe podeaua goală lucește în lumina alburie de neon, care zumzăie. Încă de la primele pâlپări ale luminii pe care o aprinsese, fața femeii se întorsese înspre el fără surpriză sau teamă. În spatele lui se întind, mult după miezul nopții, vaste și semiîntunecoase, coridoarele și casa scărilor într-o singulară aură a păcii, de netulburat, reverberând apoi până în străzile pustii ale orașului.

Când îi arătară adultului copilul, el nu percepă un prunc nou-născut, ci omul de pe-acum desăvârșit. (Doar în fotografie apărea obișnuita fețișoară de sugar.) I-a convenit imediat că era vorba de o fetiță; dar, în caz contrar – mai târziu avea să-și dea seama de asta –, s-ar fi bucurat la fel de mult. Din spatele geamului întinseră spre el nu o „fiică“, și cu-atât mai puțin un „descendent“, ci un copil. Gândul bărbatului era: copilul e mulțumit, îi place să fie pe lume. Copilul, prin simplul fapt de a fi, fără vreun semn

de el, în cercuri concentrice secrete, precum și viața profesională, care doar ea promitea să-i ofere o libertate demnă de un om; fără ca totuși aceste trei năzuințe să-i fi apărut vreodată contopite într-o unică imagine.

În ziua când i se naște copilul dorit, adultul se afla pe terenul de sport din apropierea spitalului. Era o duminică dimineață însorită de primăvară; în spațiul fără iarbă din fața porților, din băltoacele ce ajunseseră noroi în timpul meciului se ridicau nori de aburi. La spital află că sosise prea târziu; copilul deja se născuse. (Probabil că și simțise o silă să fie martor ocular la naștere.) Soția fu transportată pe lângă el pe culoar, gura îi era albă și uscată. În noaptea dinainte, așteptase singură în patul foarte înalt pe rotile, într-un salon de altfel aproape gol; când trebuise să-i aducă acolo ceva uitat acasă, între ei doi, bărbatul stând în ușă cu sacoșa de plastic în mână și femeia din mijlocul încăperii pustii, culcată pe suportul metalic înalt, se crease un moment de adâncă blândețe. Încăperea e destul

de mare. Ei se găsesc la o distanță neobișnuită unul de celălalt. De la ușă până la pat, linoleumul de pe podeaua goală lucește în lumina alburie de neon, care zumzăie. Încă de la primele pâlپări ale luminii pe care o aprinsese, fața femeii se întorsese înspre el fără surpriză sau teamă. În spatele lui se întind, mult după miezul nopții, vaste și semiîntunecoase, coridoarele și casa scărilor într-o singulară aură a păcii, de netulburat, reverberând apoi până în străzile pustii ale orașului.

Când îi arătară adultului copilul, el nu percepuse un prunc nou-născut, ci omul de pe-acum desăvârșit. (Doar în fotografie apărea obișnuita fețișoară de sugar.) I-a convenit imediat că era vorba de o fetiță; dar, în caz contrar – mai târziu avea să-și dea seama de asta –, s-ar fi bucurat la fel de mult. Din spatele geamului întinseră spre el nu o „fiică“, și cu-atât mai puțin un „descendent“, ci un copil. Gândul bărbatului era: copilul e mulțumit, îi place să fie pe lume. Copilul, prin simplul fapt de a fi, fără vreun semn

distinctiv, iradia voie bună – inocența era o formă a spiritului –, care i se transmitea cumva hoțeste adultului de-afară, așa încât cei doi, acolo, ajung să formeze o dată pentru totdeauna un grup conspirativ. Soarele luminează salonul, iar ei se află pe o culme de deal. Ce simțea bărbatul la vederea copilului era nu doar responsabilitatea, ci și dorința să-l ocrotească și o sălbăticie: senzația de a sta înfipt pe ambele picioare și de a fi dintr-odată puternic.

În locuința goală, acasă, unde însă totul era deja pregătit pentru sosirea nou-născutului, adultul se îmbăie îndelung, ca niciodată până atunci, de parcă tocmai lăsase în urmă truda vieții sale. În acea vreme isprăvise, ce-i drept, o treabă unde, după cum i se părea, ajunsese să înfăptuiască acele lucruri de la sine înțelese, marginale și totuși legitime, la care năzuia. Nou-născutul; treaba dusă la bun sfârșit; acel moment nocturn formidabil al contopirii sale cu femeia: pentru prima oară, cel întins în apa aburind fierbinte se vede pe sine ajuns la o stare de desăvârșire mărunță,

neînsemnată, poate, dar care i se potrivește. Îl trage așa la o ieșire în aer liber, căci străzile, de astă dată, sunt drumurile unei metropole familiare; în această zi, să umbli pe străzi de unul singur e o sărbătoare. În plus, nimeni nu știe precis cine sunt eu acum.

Avea să fie pentru mult timp cea din urmă comuniune. Când copilul intră în casă, adultului i se păru că recidivase el însuși într-o tinerețe strâmtorată, când adeseori nu fusese decât un simplu păzitor al fraților săi mai mici. În anii dinainte, cinematografele, străzile deschise și odată cu acestea tot ce nu-i sedentar îi intraseră în sânge; numai așa, era el de părere, s-ar crea și răstimpul pentru reverii, când existența îți poate apărea ca aventuroasă și semnificativă. Dar în tot acest timp al bunului său plac, oare cuvintele „Trebuie să-ți schimbi viața“ nu-l puseseră mereu din nou pe jar? Viața devenea acum, în mod necesar, radical diferită, iar el, care înainte se așteptase la cel mult câteva ajustări, se vedea

dintr-odată captiv în casă, iar în cursul plimbărilor nocturne, când se învârtea prin locuință cu pruncul plângând, nu făcea decât să se gândească, descumpănit, că pentru mult timp de-aici înainte se isprăvise cu viața lui.

Și în anii dinainte fusese deseori în dezacord cu soția sa. Îi respecta, ce-i drept, entuziasmul și scrupulele cu care lucra – era mai degrabă vrăjitorie decât muncă, așa încât pentru cei din afară efortul rămânea invizibil – și în general se simțea responsabil pentru ea; dar în secret credea că știuse mereu că nu se potriveau unul cu celălalt, că viața pe care-o duceau împreună era o minciună și de-a dreptul derizorie în comparație cu visul pe care-l avusese cândva despre sine și o femeie. Uneori blestema în gând această căsătorie, socotind-o a fi eroarea vieții sale. Dar abia odată cu copilul, dezacordul lor episodic s-a transformat într-o dezbinare definitivă. Așa cum nu fuseseră niciodată cu-adevărat soț și soție, tot așa, încă de la început, n-au fost nici o pereche de părinți. Pentru el era de la

sine înțeles să vadă de copil când acesta se agita noaptea, pentru ea, în schimb, era inacceptabil, și în sine un motiv de muțenie îndârjită, chiar de dușmănie. Ea se ghida după manualele și regulile de comportare stabilite de specialiști, pe care bărbatul le disprețuia fără excepție, oricât s-ar fi bazat ele pe experiență. Îl și indignau, văzându-le ca pe niște ingerințe nepermise și obraznice în taina existentă între el și copil. Acea primă imagine a copilului – fețișoara nou-născutului din spatele geamului, zgâriată de propriile unghii, dar atât de pașnic-senină! –, oare nu fusese ea de o concretețe care zguduia universul din temelii, încât oricine o vedea știa numaidecât ce trebuie să facă? Acesta și era motivul pentru care femeia se plângea întruna: că la spital o furaseră de acea primă privire călăuzitoare. Interveniseră în viața ei, făcând-o să rateze momentul nașterii și astfel să piardă ceva pentru totdeauna. Copilul, spunea femeia, rămânea ireal pentru ea; de aici și frica de a nu face ceva greșit și respectarea întocmai a unor reguli străine. Bărbatul n-o înțelegea:

cum așa, oare imediat după aceea nu-i fusese pus copilul, ca să zicem așa, de-a dreptul în brațe? În plus, vedea bine că femeia se ocupa de copil nu doar cu o mai mare pricepere ca el, ci și cu mai multă răbdare. În orice făcea, ea stăruia cu calm și cu prezență de spirit, în vreme ce el – de îndată ce survenea acea senzație de fericire de-o clipă, când i se părea că prin mâna-i mângâietoare, printr-o unică, așteptată bătaie de puls, suprimând orice granițe, se putea transmite pe sine întreg, ca o vrajă de viață și de repaus, celeilalte ființe insomniace ori bolnave –, ei bine, el tocmai în acea clipă își pierdea deseori puterile, stând ca pe ghimpi lângă sugar, plictisit și de-a dreptul avid să iasă odată la aer liber.

Pe lângă asta, într-o asemenea situație pare să fie lege că și din exterior aproape că nu se-arată decât tot numai forțe ostile. De pildă, de cum a ajuns copilul în casă, de cealaltă parte a străzii încep lucrările de construcție a unui așa-numit „proiect de proporții“, iar berbecii cu abur vuiesc zi și noapte; așa încât în această perioadă,

una din activitățile principale ale adultului constă în scrisorile adresate conducerii șantierului, care, într-un târziu, nu reacționează decât mirându-se: căci este „desigur pentru prima oară când“ etc. etc.

Totuși, ulterior, toate aceste anevoințe, ca și dureroasele depresii și stările de paralizie, mintea nu și le poate reaminti decât cu tot dinadinsul. Ceea ce rămânea prezent și conta era de fiecare dată o imagine, la care memoria, fără intenția de a o transfigura, revenea mereu într-un act de triumf plin de recunoștință, având certitudinea că „Asta-i viața mea“; dar și în acea perioadă care, judecând după tot ce se știa, indică, de fapt, o stare de apatie, aceste *licări de amintiri* revelau totuși o energie de a exista stăruitoare și îndreptată spre ceva. Curând după aceea, femeia își reluă munca, iar bărbatul ducea copilul în cărucior, făcând lungi plimbări prin oraș. În direcția opusă obișnuitului bulevard populat se arătau acum vechi zone omogene întunecoase, unde pământul se întrezărește lucind în